

Teejuht olukordadeks, kus lapse kohanemisvõime on ammendunud

Anu Susi – TÜ Kliinikumi psühhiaatrikliinik

Jüri Liivamägi. Laste ja noorukite rasked stresshäired. Tallinn, AS Medicina, 2011, 280 lk.

Tartu Ülikooli psühhiaatrikliiniku lastepsühhiaatria emeriitdotsent Jüri Liivamäele omane teadmistemihimu ning soov kolleegide ja teisi huvilisi uusimate lastepsühhiaatriliste teadmistega kursis hoida on leidnud taas kord kinnitust, sest nüüdisaegsed seisukohad laste ja noorukite raskete stresshäirete käsitlemisel on Jüri Liivamägi oma põhjaliku töö tulemusel raamatukaante vahele koondanud. Tegemist on esimese meie enda autori koostatud mahuka, kitsamat lastepsühhiaatrilist teemat kokku võtva raamatuga ning seda hinnalisem on selle valmimine.

Oma faktirohkuse, põhjalikkuse ning praktikast toodud näidetega pakub raamat süviti mineva teemakäsitluse ja annab kindlasti praktilisi igapäevaseid näpunäiteid kõigile, kes oma isiklikus elus või ameti- ja töökohustuste tõttu puutuvad kokku raskete stresshäiretega laste ning noorukitega. Raamatu detailirohkus ning põhjalikkus võib siiski mõnele huvirühmale (näiteks lapsevanemad) teemaga tutvumise muuta mõnevõrra pingutavaks, kuid seda väärtuslikum on mahukas info oma ala spetsialistidele.

Raamatus leiavad põhjalikku käsitlemist lapseaie stressreaktsioon ning posttraumaatiline stresshäire. Stresshäired kuuluvad diagnostilises mõttes rahvusvahelise haiguste klassifikatsiooni psühhika- ja käitumishäirete alalõiku. Samas on aga stresshäirega laste ja noorukitega kokkupuuteid nii

esmatasandi meditsiinitöötajatel kui ka paljude erinevate erialade arstidel, pedagoogidel, sotsiaal- ja lastekaitsetöötajatel ning õiguskaitseorganite esindajatel.

Mida rohkem on teadusuuringud suutnud selgust tuua lapse normaalse psühholoogilise arengu seaduspärasuste ning neid mõjutavate tegurite kohta, seda rohkem teadmisi on uuringud andnud ka laste psühhopatoloogia ning selle teket soodustavate ja põhjustavate tegurite kohta. Laste rasked stresshäired on põhjalikumalt hakatud uurima alles eelmise sajandi kaheksakümnendatest aastatest.

Raamatus on ülevaade erinevate uuringute andmetest nii ägeda stressreaktsiooni kui ka posttraumaatilise stressreaktsiooni levimuse kohta eri vanuserühmades. Eraldi leiavad käsitlemist stresssoorsed sündmused lapseas, kuna sõltuvalt lapse vanusest ning psühholoogilise

arengu perioodist võivad stressoorseks osutada sündmused, millele sageli sellist tähendust ei osata anda, kuid mis ometi võivad kaasa tuua rasked psüühikahäireid ning inimese edasist käekäiku oluliselt mõjutada ka veel aastaid hiljem täiskasvanueas. Kuna stressoorse sündmuse läbielamine iseenesest ei ole piisav põhjus raske stresshäire tekkeks, on raamatu neljas peatükk pühendatud stresshäirete riskitegurite käsitlemisele.

Põhjalik ülevaade on toodud ägeda stressreaktsiooni ja posttraumaatilise stressihäire kliinilistest avaldustest lapseaie erinevates vanuserühmades ja teoreetilised seisukohad on illustreeritud praktiliste juhtumite kirjeldustega. Raamatut lugedes saab teadmisi stresshäirete tekke ja kulgemise mehhanismide ning stresshäirete ennetamise võimaluste kohta.

Raamatu lõpuosa on pühendatud laste stresshäirete mitmekesistele ravivõimalustele, kuid rõhutatud on üldist ravipõhimõtet, et nende häirete ravi peab olema mitmetahuline, hõlmates otseselt lapse aitamist, lapsevanemate nõustamist ja kaasamist raviprotsessi, aga ka eakaaslaste ja kooli toetust.

Raamatu läbilugemine aitab kindlasti nii mõnelgi kolleegil lahti mõtestada seni küsimärke tekitanud haigusjuhtumit, võib anda selgitusi lugeja enda elukäigus toimunud sündmustele ja lisab teadmisi valdkonnast, kus ei ole veel lõplikke tõdesid, kuid väga palju praktikas vajaminevaid uusi teadmisi.

anu.susi@kliinikum.ee